

Pasifik Adaları deyince aklınıza ilk olarak ne geliyor? Filmlerde gördüğünüz ve özellikle Türkiye'de havalarda iyice soğumaya başladığı şu günlerde "ah keşke orada olsaydım" dediğiniz tropik tatil cennetleri mi? Masmavi deniz, pırıl pırıl kumsallar ve rengarenk mercan resifleri mi? Ancak maalesef bu güzel manzaraların ardında yatan gerçekler hiç de insanın içini ısıtan türden değil. Adalarda yaşanan huzursuzluk, bölgeyi Balkanlar veya Ortadoğu seviyesine getirmek üzere.

Kısa süre içerisinde zincirleme olarak patlak veren olaylar, ilgileri bir anda bu "sahte cennet"e çekiverdi. Önce Fiji'de müflis işadamı George Speight, adanın yerlilerinin Hint kökenliler tarafından ikinci sınıf vatandaş muamelesi gördüğü tezi ile yola çıkarak bir darbe yaptı ve ülkenin başbakanı ile bakanlar kabinesini haftalarca rehin tuttu. Uzunca bir süre bu duruma sesini çıkarmayan ordu daha sonra darbecileri etkisiz hale getirerek rehineleri özgürlüğe kavuşturdu. Speight ve adamları cezaevine kondu. Onun yerine ordu, yerli kökenli Laisenai Qarase'yi başbakan yaptı. Fiji'de bunlar olurken Solomon Adaları'nda da benzer bir senaryo sahneleniyordu. Kendisine Malaita Kartal Kuvveti adını veren bir gerilla grubu, başkent Honiara'yı işgal etti. Bu grup başkenti hâlâ kontrol altında tutuyor ve kendi kurduğu bir hükümeti de iş başına geçir-

Sahte cennete yolculuk

miş durumda. Geçtiğimiz hafta bölgede yer alan ondört ada ülkesinin lideri ile Avustralya ve Yeni Zelanda'nın başbakanı, Pasifik Adaları Forumu'nun yıllık toplantısı için Kiribati'nin başkenti Tarawa'da buluşarak sorunları masaya yatırdılar. Toplantıda öncelikli olarak demokrasi konusu ele alındı ve Biketawa Deklarasyonu adı altında gelecekte meydana gelebilecek darbelere karşı üye ülkelerin ortak önlem almalarını öngören bir bildiri yayınlandı. Bildiri önlem alınmasını talep ediyor ama bu önlemlerin ne seviyede olacağı konusunda ciddi görüş ayrılıkları var.

Pasifik Adaları Forumu yıllık toplantısının en önemli konusu, aslında resmi gündemde yer almayan Batı Papua idi. Papua Adası ortadan düz bir çizgiyle ikiye bölünmüş durumda. Adanın doğu kısmı Papua Yeni Gine adı altında bağımsız bir ülke. Batıda ise etnik olarak doğudakilerle aynı kökene sahip olan Papualılar yaşıyor. Ancak bu kısım, Endonezya'nın bir eyaleti ve adı da Irian Jaya. Kendi geleceğini kendileri tayin etme hakkını isteyen Batı Papualılar, haziran ayında bir meclis oluşturdular ve üzerinde yaşadıkları toprakların

hiçbir zaman Endonezya'ya ait olmadığını ve olmayacağını ilan ettiler. Bunun üzerine Endonezya Hükümeti tavrını sertleştirdi ve bölgeye asker yağmaya başladı. Silahlı güvenlik güçleri ile ok-yay kullanan yerliler arasında yaşanan çatışmalarda şimdiye kadar 40 kişi hayatını kaybetti.

Batı Papualılar, Nauru ve Vanuatu ada ülkelerinden destek alarak konuyu Pasifik Adaları Forumu toplantısına taşımayı da başardılar. Forum üyesi ülkelerin bazıları Batı Papua'nın yanında yer alırken, Avustralya tam tersi istikamette ve oldukça net bir tavır ortaya koydu. Başbakan John Howard, söz konusu böl-

genin Endonezya'nın bir parçası olduğunu ve bu ülkenin toprak bütünlüğüne yönelik bir girişimi kesinlikle onaylamayacaklarını söyledi. Avustralya'nın bu tavrı son derece anlaşılır bir sebebe dayanıyor. Endonezya ile arası Doğu Timor yüzünden yeterince gergin olan Avustralya, ilişkileri iyice kopma noktasına getirmek istemiyor. Pasifik'teki ada ülkeler Batı Papua'nın bağımsızlığını isterken Avustralya ise bu ülkeler tarafından dışlanma pahasına Endonezya ile ilişkilerini iyi tutmaya çalışıyor. Dışişleri Bakanı Alexan-

der Downer, ada ülkelerin liderlerine "Batı Papua'yı Endonezya'dan koparmaya çalışırsanız inanın ki ortaklık kan gölüne döner" şeklinde bir uyarıda bulundu bile.

Forum'da bu konular tartışılırken ekonomi konusuna pek değinilmedi. Ada ülkelerin ekonomileri büyük ölçüde turizm, balıkçılık ve adalar arasında yapılan son derece kısıtlı ticarete dayanıyor. Fiji ve Solomon Adaları'ndaki darbeler yüzünden oluşan güvensiz ortam, turizmi büyük ölçüde baltamış durumda. Ancak asıl tehlike küresel ısınmadan geliyor. Bölgeye turistleri çeken en önemli özellik olan mercan resifleri ile bazı balık türleri, Pasifik Okyanusu'nun ortalama sıcaklığının gün geçtikçe yükselmesi nedeniyle yok olma tehlikesi ile karşı karşıya. Greenpeace'in hazırladığı bir rapora göre küresel ısınma yüzünden Pasifik Adaları'nın ekonomileri 2020 yılına kadar yüzde 20 oranında küçülecek. Ada ülkeler bu yüzden son derece çaresiz bir durumdadır.

Hep gitmek istediğimiz, ancak bir türlü ya bütçeyi denkleştirmede ya da zaman bulamadığımız için televizyondan izlemekle yetindiğimiz Pasifik cennetlerinde işte bunlar olup bitiyor. Aslına bakarsanız, hiç de şaşırılmamak, hayal kırıklığına uğramamak lazım. Dünyanın her tarafında olduğu gibi Pasifik'te de doğa insanlara cenneti veriyor, insanlar ise alıp cehenneme çeviriyor.

MELBOURNE'dan

ALTAY ATLI
atli@deakin.edu.au